

Úrazy a úmrtnost v branné moci za léta 1921-22—1923-24.

Poměrně největší úmrtnost na nemoci byla v roce 1921/22 v oblasti 2., 3., 4., 9. a 11. divise, v roce 1922/23 v oblasti 6. divise a v roce 1923/24 v oblasti 12. divise. Úmrtnost na akutní infekční nemoci byla poměrně největší v roce 1921/22 v oblasti 2., 10. a 11. divise, na subakutní a chronické nakažlivé nemoci v témže roce v oblasti 2., 3. a 4. divise.

K srovnání úmrtnosti na nemoci v naší branné moci s armádami cizích států jsou uvedena některá data z doby předválečné a o belgické a polské armádě také z doby po světové válce, pokud bylo lze jich dosíci.

Jednotlivé skupiny nemocí nejsou však v použitých pramenech totožny s rozdělením na skupiny podle našeho služebního předpisu, takže skupiny infekčních nemocí jsou spojeny v jednu, k níž jako doplněk jsou přidána ještě všeobecná onemocnění.

Úmrtnost na 1000 živých podle skupin nemocí:

Tab. 22.

Jméno státu	Průměr za léta	Skupiny nemocí									
		Infekční nemoci a všeobecná onemocnění	Nemoci orgánů dýchacích	Nemoci ústrojí zažívacích	Nemoci soustavy nervové	Nemoci srdce a cévstva	Nemoci ústrojí močových a pohlavních	Nemoci kožní	Nemoci ušní	Nemoci ústrojí pohybových	Pohlavní nemoci infekční
Belgie	1905/09	0.71	0.24	0.15	0.17	0.07	0.06	0.03	0.01	0.04	—
Francie	1905/09	2.00	0.70	0.19	0.15	0.08	0.07	0.02	0.03	0.01	0.01
Itálie	1900/04	1.60	0.59	0.21	0.22	0.12	0.05	0.04	0.02	0.01	0.01
Anglie	1905/09	0.76	0.53	0.26	0.18	0.35	0.14	0.01	0.02	0.01	0.03
Nizozemi	1902/06	0.86	0.46	0.23	0.37	0.09	0.13	0.01	—	0.03	—
Rusko	1905/09	2.20	0.27	0.24	0.17	0.06	0.07	0.04	0.16	0.02	0.02
Prusko	1904/09	0.54	0.28	0.17	0.07	0.06	0.05	0.02	0.01	0.01	—
Bavorsko	1904/09	0.64	0.30	0.23	0.05	0.08	0.04	0.03	0.03	0.01	—
Rak. Uher.	1905/09	1.00	0.44	0.20	0.16	0.07	0.05	0.04	0.01	0.02	0.01
Amerika	1905/09	1.70	0.46	0.37	0.12	0.32	0.14	0.01	0.02	—	0.04
¹⁰⁾ Německo	1922/24	1.49	0.12	0.16	0.17	0.12	0.07	0.02	0.01	0.01	0.01

Z této tabulky je patrný rozdíl v úmrtnosti jak v jednotlivých skupinách nemocí téhož státu, tak i jednotlivých států v téže skupině nemocí. Úmrtnost v naší armádě pohybuje se skoro ve všech skupinách nemocí střední cestou ve srovnání s úmrtností druhých států; jediné úmrtnost na nemoci ústrojí dýchacích je v naší branné moci proti jiným armádám poměrně malá.

Poměrně vysoká úmrtnost je v těchto armádách: v americké a v anglické na nemoci srdce a cévstva, v nizozemské na nemoci nervové a v ruské armádě na nemoci ušní.

¹⁰⁾ V poměrných číslech úmrtnosti v naší branné moci je zahrnuta též úmrtnost gázistů, která v některých skupinách nemocí je vzhledem k úmrtnosti mužstva poměrně vysoká, takže ani v tomto směru není vzájemné srovnávání na místě, nehledíc ani ke změnám poměrů před a po válce.

Úmrtnost v belgické armádě v roce 1919/20 činí 0·73% počtu nemocných v nemocnicích. Na jednotlivé skupiny nemocí (které však se neztotožňují s našimi) připadá 0—1·34% úmrtí.

V armádě polské byla úmrtnost na epidemické nemoci:

v roce 1920: 6·9%	}	počtu onemocnění.
„ 1921: 10·4%		
„ 1922: 4·0%		

Úmrtnost na jednotlivé druhy nemocí byla v této armádě v roce 1921 zvláště vysoká a to na: neštovice (25·4%), dysenterii (20·7%), epidemické ztrnutí šíje (52·8%), tetanus (33·3%, v r. 1922 85·7% ze 14 případů), tuberkulosu plic (29·5%), tuberkulosu miliární (33·3%) a tuberkulosu ostatních orgánů (9·1%).

V armádě jihoslovenské (SHS) byla tato úmrtnost:

v roce 1921: 0·66%	}	z počtu onemocnělých.
„ 1922: 0·82%		

V roce 1921 připadalo ze 100 úmrtí:

86·16% zemřelých na nemoci,

13·84% zemřelých na úrazy a to: 8·08% zabití, 2·32% úrazy, 1·58% samovraždy, 1·48% zadušení, 0·10% otravy, 0·10% zmrznutí a jiný způsob úrazu.

Úmrtnost na úrazy a sebevraždy činí za minulá tři léta průměrně $\frac{2}{5}$ všech úmrtí v naší branné moci, z čehož přes polovinu jsou sebevraždy (21·2% všech úmrtí). O její četnosti z počtu živých i z počtu vojenských osob, postižených úrazy (nehodami), byla již dříve zmínka při úmrtí na nemoci.

Pohyb úmrtí na úrazy a sebevraždy byl za léta 1921/22—1922/23—1923/24 podle jednotlivých čtvrtletí tento:

Tab. 23.

Vojenský rok	Ze 100.000 živých jednotliv. čtvrtletí zemřelo:				Poznámky
	I.	II.	III.	IV.	
1921/22 a	11·3	7·7	20·3	18·8	a) úmrtí na úrazy (nehody) b) úmrtí na sebevraždy
b	10·2	16·0	25·1	18·8	
1922/23 a	6·3	10·2	15·1	24·5	
b	11·7	22·0	23·3	23·8	
1923/24 a	5·4	4·0	24·1	25·5	
b	14·6	18·0	24·1	16·5	

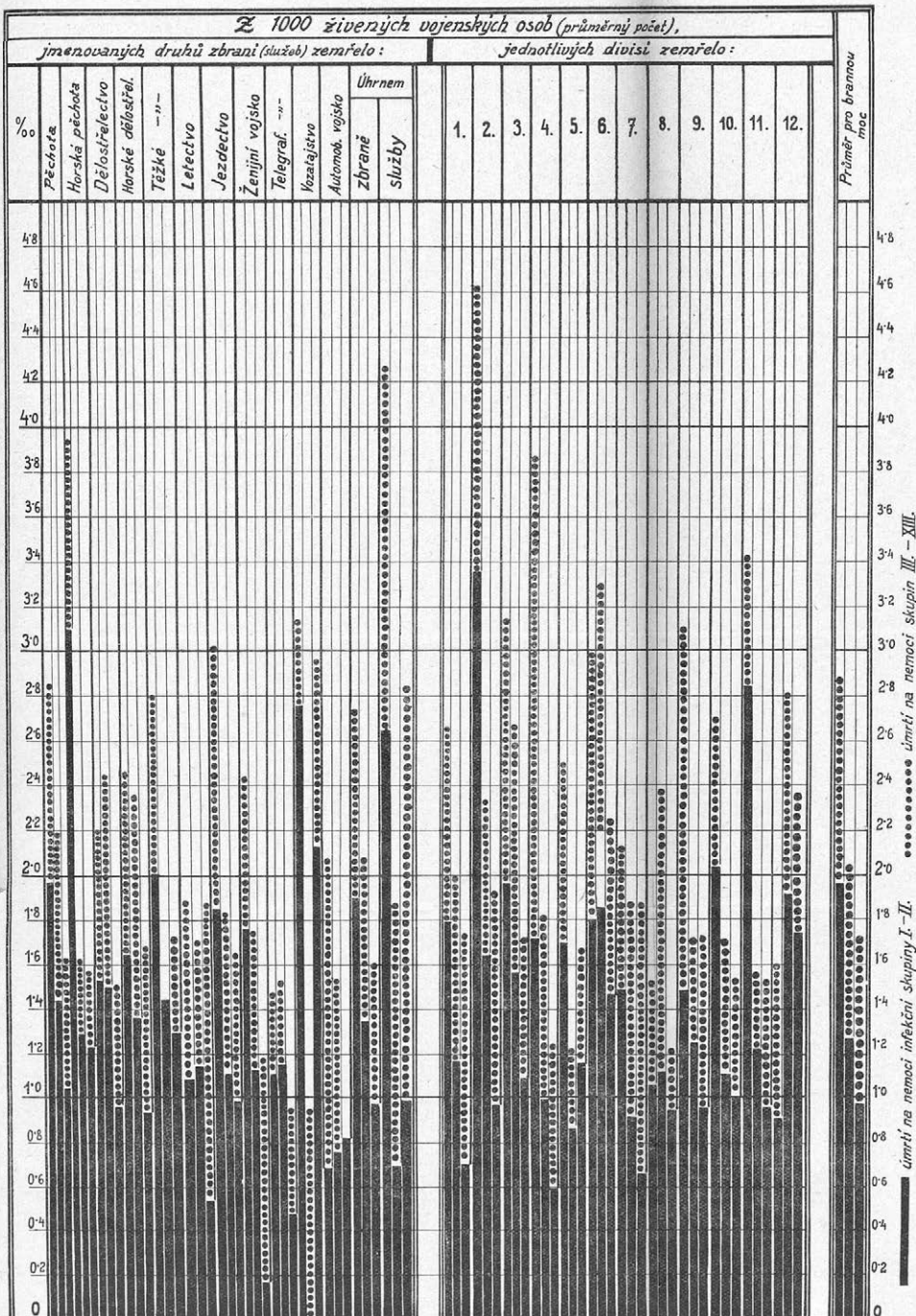
Úmrtí na úrazy a sebevraždy jsou poměrně nejčastější v jarních a letních měsících, kdy nehody „utopením“ podstatně zvyšují tento počet úrazů.

Frekvence smrtelných úrazů (nehod) a sebevražd podle jednotlivých měsíců je znázorněna na diagramu 2. Maximum je v měsíci červenci, minimum v měsíci říjnu.

U jednotlivých druhů zbraní (služeb) přihodily se smrtelné úrazy a sebevraždy takto:

Úmrtí na nemoci v čs. branné moci podle druhů zbraní a podle oblastí divisí.

První kolmý sloupec každého druhu zbraní (služeb), každé divise a průměru značí rok 1921/22, druhý sloupec rok 1922/23 a třetí sloupec rok 1923/24.

Tab. 24.

Vojenský rok	Ze 100.000 živých jmenovaných druhů zbraní (služeb) zemřelo vojen. osob:												
	pěchota	horská pěchota	dělostřelectvo	horské dělostřelectvo	těžké dělostřelectvo	letectvo	jezdecko	ženijní a železn. vojsko	telegr. vojsko	vozatajstvo	automobilní vojsko	Chrem zbraně	Služby
1921/22 a ¹¹⁾ b	40·5 78·4	14·0 28·1	92·0 54·0	49·2 82·1	200·0 40·0	189·1 81·1	86·3 97·2	121·5 54·1	— 73·6	39·2 78·5	69·0 —	60·2 71·1	27·1 20·4
1922/23 a b	60·4 87·7	16·2 113·1	41·6 65·6	50·7 84·6	— 108·0	169·0 114·0	84·2 48·2	111·2 63·6	— 38·3	43·1 86·3	77·0 —	59·7 81·0	20·8 76·2
1923/24 a b	42·3 70·5	— 52·2	93·9 106·4	18·6 74·6	43·0 43·0	453·6 53·4	65·6 65·5	33·5 83·9	— 142·4	42·3 126·7	244·0 81·3	62·0 76·4	38·0 45·8
													57·0 66·2 55·5 80·5 59·6 73·4

U telegrafního vojska nevyskytly se během všech tří let žádné smrtelné úrazy (nehody), u automobilního vojska v letech 1921/22 a 1922/23 žádné sebevraždy.

Poměrně nejvíce smrtelných úrazů přihodilo se u letectva, zvláště v roce 1923/24, dále u dělostřelectva, ženijního vojska a v r. 1923/24 u automobilního vojska.

V oblastech jednotlivých divisí vyskytlo se smrtelných úrazů a sebevražd:

Tab. 25.

Rok	Ze 100.000 živých vojenských osob jednotlivých divisí zemřelo v oblasti divise:												
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	Přírůstek v hranicích
1921/22 a ¹²⁾ b	52·1 52·1	46·2 92·3	39·2 62·8	42·2 105·4	50·0 109·8	50·1 40·0	71·0 77·0	23·7 70·9	84·7 49·5	127·5 42·5	32·7 43·6	60·1 70·1	57·0 66·2
1922/23 a b	45·3 90·7	35·0 105·0	82·8 55·2	49·5 90·7	60·6 48·5	32·9 65·9	77·7 84·2	31·7 79·5	23·4 70·3	77·0 77·0	34·9 87·3	124·4 101·8	55·6 80·5
1923/24 a b	90·0 70·0	118·0 43·0	27·3 81·7	58·4 91·8	38·6 38·6	11·3 78·7	79·6 94·0	27·3 95·6	77·8 103·8	63·5 45·4	25·5 57·3	87·0 74·5	59·6 73·3

Poměrně nejméně smrtelných úrazů přihodilo se v oblasti 8. a 6. divise, poměrně nejvíce v oblasti 12. a 10. divise. Poměrně nejvíce sebevražd bylo provedeno v oblasti 4. divise, poměrně nejméně v oblasti 10. divise.

V jakém poměru přihodily se smrtelné úrazy a sebevraždy u vojenských osob podle jejich hodností, ukazuje tato tabulka:

Tab. 26.

Rok	Ze 100.000 živých vojen. osob zemřelo na úrazy a sebevraždy:							
	gázistů	poddůstojníků	mužstva bez hodností ročníku odvodu:					mužstvo v záloze (v jiné službě)
			1923	1922	1921	1920	1919 a starší	
1921/22 a ¹³⁾ b	9·8 12·4	4·6 11·1	— —	— —	28·2 26·2	10·5 12·4	0·7 2·0	3·3 2·0
1922/23 a b	8·0 13·1	8·8 12·4	— —	22·7 27·8	15·4 21·9	0·7 3·6	— —	— 1·4
1923/24 a b	13·1 8·5	13·0 13·0	16·0 26·7	12·2 19·1	3·8 6·1	0·7 —	0·7 —	— —

¹¹⁾ a) úmrtí na úrazy (nehody), b) úmrtí na sebevraždy. (Viz diagram č. 3.)

¹²⁾ a) smrtelné úrazy, b) sebevraždy. (Viz diagram č. 4.)

¹³⁾ a) smrtelné úrazy, b) sebevraždy.

Vezmeme-li však v úvahu poměrný počet sebevražd na podkladě počtu živých jednotlivých skupin (gážístů a mužstva), shledáme, že v roce 1921/22 skončilo sebevraždou poměrně nejvíce rotmistrů, v r. 1922/23 důstojníků a v r. 1923/24 vojenských osob z řad mužstva (i s poddůstojníky).

Ze 100.000 živých jmenovaných skupin spáchalo sebevraždu:

Tab. 27.

Vojenský rok	důstojníků	rotmistrů	mužstva (i s poddůstojníky)
1921—1922	98·14	11·15	61·10
1922—1923	99·30	78·60	67·30
1923—1924	39·75	70·7	76·60

Způsoby, jakými se smrtelné úrazy a sebevraždy staly, jsou v našem vojsku četné a jejich poměrný počet je tento:

Tab. 28.

Způsob smrtelného úrazu nebo sebevraždy	Ze 100.000 živých vojenských osob jmenovaných let zemřelo na úrazy									
	1921/22			1922/23			1923/24			
	sebe- vraždou	úrazy	Celkem	sebe- vraždou	úrazy	Celkem	sebe- vraždou	úrazy	Celkem	
zastřelení	53·1	9·2	62·3	62·9	5·1	68·0	53·5	6·1	59·6	
utopení	2·6	19·0	21·6	2·2	24·1	26·3	1·5	24·4	25·9	
oběšení	7·2	—	7·2	11·7	—	11·7	10·7	—	10·7	
pádem s {	letadla	—	3·3	3·3	—	2·9	2·9	—	11·5	11·5
	vozu	—	0·7	0·7	—	0·7	0·7	—	—	—
	koně	—	1·3	1·3	—	2·2	2·2	—	—	—
	půdy	—	—	—	—	—	—	—	1·5	1·5
okna	—	—	—	—	—	—	0·7	0·7	1·4	
kopnutí koněm	—	1·3	1·3	—	3·6	3·6	—	2·3	2·3	
přejetí {	vlakem	2·0	5·2	7·2	0·7	1·4	2·1	4·6	3·1	7·7
	automobilem	—	1·3	1·3	—	2·2	2·2	—	—	—
dělem	—	—	—	—	0·7	0·7	—	—	—	
bodnutí (nožem, bodlem)	—	—	—	0·7	0·7	1·4	—	—	—	
říznutím (břitvou)	0·7	—	0·7	—	—	—	0·7	—	0·7	
píchnutí (hřebíkem)	—	0·7	0·7	—	—	—	0·7	—	0·7	
explose {	střeliva	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	a prachu	0·7	5·2	5·9	—	3·6	3·6	—	—	—
benzinu	—	—	—	—	—	—	—	1·5	1·5	
nehody {	automob. a	—	—	—	—	—	—	—	0·7	0·7
	motocykl.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
při srážce	—	—	—	—	—	—	—	1·5	1·5	
vlakem	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
pádem na cestě	—	0·7	0·7	—	—	—	—	—	—	
sluneční úpal a úžeh	—	—	—	—	—	—	—	0·7	0·7	
bleskem	—	—	—	—	1·4	1·4	—	0·7	0·7	
elektr. proudem	—	0·7	0·7	—	0·7	0·7	—	0·7	0·7	
otrava	—	0·7	0·7	1·4	2·2	3·6	0·7	0·7	1·4	
zmrznutí	—	—	—	—	0·7	0·7	—	—	—	
vražda	—	1·3	1·3	—	0·7	0·7	—	—	—	
spolknutí různých	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
předmětů	—	—	—	0·7	—	0·7	—	—	—	
úder {	železnou tyčí	—	0·7	0·7	—	—	—	—	—	—
	holí	—	0·7	0·7	—	—	—	—	—	—
jiným způsobem	—	5·1	5·1	—	2·2	2·2	—	3·1	3·1	
(neudáno)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	

Poměrně největší počet sebevražd proveden zastřelením a oběšením; smrtelných úrazů nastalo nejvíce utopením a to hlavně při koupání (docela malý počet utonutí je spojen s výkonem služebním).

u ženijního vojska), dále postřelením a v roce 1923/24 zřícením se letadel za letu.

Způsoby smrtelných úrazů a sebevražd v našem vojsku a v cizích armádách:

Ze 100 smrtelných úrazů — sebevražd — připadá na:

Tab. 29.

Způsob smrtelného úrazu nebo sebevraždy		Česko- slovensko	Francie	Rakousko- Uhersko	Italie	Prusko	Bavorsko
		průměr za léta					
		1922/24	1905/09	1900/04	1903/07	1904/09	1904/09
smrtelné úrazy	utopení	39.0	—	34.3	46.2	36.6	23.0
	udušení	—	—	2.2	2.8	2.5	8.0
	postřelením (zastřelením) . . .	12.0	—	7.8	12.2	7.2	5.7
	pádem, úderem a podobně	18.3	36.2	31.5	33.1	49.8	59.8
	popálením	—	0.8	1.2	0.2	0.3	—
	bleskem	1.2	0.8	1.2	1.6	1.1	—
	zmrznutí	0.4	0.6	—	0.5	0.4	—
	úpal sluneční a úžeh	0.4	1.4	1.9	—	0.4	—
	otrava	2.1	2.4	—	2.1	1.1	—
	vraždy	1.2	2.2	15.6	0.5	—	—
	jiný a neznámý způsob	25.4	55.5	4.4	0.7	0.7	3.4
sebevraždy		1922/24	1905/09	1900/04	1908/10	1909/10	1904/09
	zastřelení	77.25	45.6	73.3	74.0	51.6	63.8
	oběšení	13.35	21.3	5.9	16.0	25.3	17.1
	utopení	2.93	18.2	2.2	3.0	9.3	7.6
	přejetí vlakem, vozem, autem . . .	3.25	3.5	1.2	2.2	7.3	4.8
	bodnutí, říznutí a podobně	0.65	3.3	0.9	0.9	0.6	2.9
	skok s výše (okna, půdy atd.)	0.32	4.4	9.0	1.3	0.7	1.9
	otrava	0.96	3.7	3.7	1.7	3.2	1.9
	jiný způsob	1.30	—	3.7	—	—	—

Z úrazů, které končily smrtí, bylo v naší branné moci poměrně nejvíce utopení a to skoro $\frac{2}{5}$, potom smrtelných úrazů způsobených pádem s výše a to buď při zřícení se letadel, nebo pádem s vozu, koně a pod., dále zastřelením druhými osobami na stráži nebo neopatrným zacházením se zbraní, při explozi střel, při přejetí vlakem. V cizích armádách je nápadné vysoké procento smrtelných úrazů, způsobených pádem a úderem (kopnutím koněm) a v Itálii vraždy. Skoro ve všech jmenovaných státech končí vojenští sebevrazi ponejvíce zastřelením (u nás přes $\frac{3}{4}$), dále oběšením, ve Francii též utopením; v Itálii vyskytl se nepatrný počet případů utopení, ale zato nápadný počet sebevražedných skoků s výše.

O příčinách sebevražd v naší branné moci nelze podati žádných informací, neboť nejsou — až na malé výjimky — ve výkazech zemřelých na sebevraždu uváděny pohnutky k sebevražedným činům.

Smrtné úrazy a sebevraždy v naší branné moci podle věku:

Tab. 30.

Vojenský rok	Ze 100 smrtelných úrazů — sebevražd připadá na věk vojenských osob																
	méně než 20 let																
		20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31—35	36—40	41—45	46—50	přes 50 let
1921/22 ^{a)}	—	34.50	31.10	8.05	3.45	3.45	4.60	—	1.14	1.14	4.60	5.75	—	1.14	—	—	1.14
b)	1.98	29.71	36.64	7.92	4.95	3.97	1.98	1.98	—	2.97	0.98	0.98	1.98	1.98	—	—	1.98
1922/23 ^{a)}	—	31.58	27.64	26.40	1.31	1.31	1.31	—	2.62	—	1.31	2.62	2.62	—	—	—	1.31
b)	5.46	27.31	34.55	11.82	4.55	0.90	2.72	—	1.81	—	—	0.90	3.64	2.72	1.81	—	1.81
1923/24 ^{a)}	—	23.8	33.34	12.83	10.26	3.85	7.70	—	1.28	1.28	1.28	—	5.13	—	—	—	—
b)	2.08	26.05	39.60	12.50	6.25	1.04	—	1.04	1.04	—	4.16	1.04	1.04	1.04	2.08	1.04	—

K srovnání intensity úrazů a sebevražd v naší armádě s armádami jiných států (z doby předválečné) uvedeny jsou tyto tabulky (počítáno z 1000 živých):

Tab. 31.

Rok (průměr za léta)	Prusko	Bavorsko	Francie	Itálie	Španělsko	Rusko	Belgie	Nizozemí	Dánsko	Svédsko	Anglie	Rak.-Uher.	Amerika	Japonsko	Poznámky
1901	0.42	0.45	0.19	0.34	—	0.13	0.16	0.14	—	0.22	0.34	1.07	—	0.51	sebevraždy
1902	0.44	0.37	0.20	0.35	—	0.12	0.19	0.19	0.30	0.12	0.34	1.17	—	0.51	
1903	0.50	0.31	0.20	0.26	0.19	0.14	0.10	0.13	0.20	—	0.29	1.02	0.44	0.48	
1904	0.37	0.32	0.18	0.25	0.14	0.12	0.12	0.17	0.20	0.22	0.31	0.95	0.50	—	
1905	0.39	0.31	0.15	0.29	0.14	0.11	0.21	0.21	0.20	0.07	0.15	0.87	0.67	—	
1906	0.39	0.25	0.16	0.23	0.20	0.14	0.19	0.19	0.19	0.07	0.15	0.92	0.64	—	
1907	0.32	0.35	0.15	0.22	0.12	0.16	0.19	0.04	0.32	0.03	0.18	0.70	0.49	0.62	
1908	0.44	0.33	0.17	—	0.16	0.19	0.06	—	—	—	0.21	0.90	0.52	0.58	
1909	0.40	0.36	0.19	0.26	0.08	0.21	0.15	—	—	—	0.24	0.68	0.49	0.52	
1910	0.44	0.38	0.16	0.22	—	—	0.14	—	0.19	—	0.21	0.73	0.48	—	
1911	—	—	0.19	0.15	—	—	—	—	—	—	—	0.66	—	—	
1912	—	—	0.15	0.13	—	—	—	—	—	—	—	0.70	—	—	
1913	—	—	0.13	0.16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1903/07	0.28	0.26	0.32	0.31	0.19	0.43	0.37	0.30	—	0.21	0.32	0.30	1.8	0.19	smrtel. úrazy
1908/10	0.32	0.29	0.28	—	0.32	0.35	0.36	—	—	—	0.32	0.31	1.6	0.15	

Sebevražednost v naší branné moci je proti jiným armádám (z doby předválečné) značně vysoká a dosahuje sebevražednosti i v bývalé rakousko-uherské armádě v několika letech na začátku XX. století, která byla mnohem vyšší než v jiných armádách.

Rovněž smrtelné úrazy vyskytují se v našem vojsku častěji nežli v armádách cizích států z doby předválečné, kromě Spojených států severoamerických.

Při této příležitosti je nutno se zmíniti o častých smrtelných úrazech zaviněných zřícením se letadel, nehodami automobilů, traktorů a pod., které se před válkou těmito způsoby vůbec nepříházely.

Sebevražednost v branné moci jest proti sebevražednosti civilního obyvatelstva Československé republiky 2—3krát vyšší.

Z 1000 obyvatelů v Čechách, na Moravě a ve Slezsku zemřelo v letech 1903—1913 sebevraždou:

¹⁴⁾ a) smrtelné úrazy, b) sebevraždy.

Tab. 32.

1903	1904	1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913
0·29	0·31	0·32	0·31	0·31	0·32	0·30	0·32	0·34	0·32	0·32

Za války nastal v intenzitě sebevražd značný pokles, podobně jako ve všech ostatních státech. Po válce možno konstatovati opětný vzrůst v počtu sebevražd obyvatelstva.

Na 1000 obyvatelů připadá sebevražd v roce:

Tab. 33.

	1914	1915	1916	1917	1918	1919	1920
v Čechách	0·31	0·27	0·25	0·23	0·23	0·29	0·32
na Moravě	0·22	0·16	0·15	0·13	0·11	0·18	0·21

Průměrná sebevražednost obyvatelstva v Československé republice byla v roce 1923 na 1000 obyvatelů 0·17, v roce 1924 0·24.

Sebevražednost v cizích armádách bude nyní pravděpodobně o hodně vyšší než byla před světovou válkou (viz tabulku 31.), ale nebude se asi mnoho lišiti od našich poměrů. Jsme v této příčině asi dědici bývalých poměrů, neboť vysoká sebevražednost rakousko-uherské armády byla zaviněna hlavně armádními sbory, doplňujícími se branci z území nynějšího našeho státu; tak na př. v r. 1912 připadalo v 5. armádním sboru bratislavském 1·21⁰/₀₀, v 9. armádním sboru litoměřickém 1·15⁰/₀₀, v 8. armádním sboru pražském 1·10⁰/₀₀, v 6. armádním sboru košickém 0·79⁰/₀₀, v 2. armádním sboru vídeňském 0·66⁰/₀₀ a v 1. armádním sboru krakovském 0·62⁰/₀₀.

Poměrně vysoká sebevražednost v naší armádě souvisí zřejmě se sebevražedností našeho obyvatelstva vůbec, která před válkou byla v Čechách (za léta 1870—1913) 0·23⁰/₀₀ a na čtvrtém místě mezi evropskými zeměmi (státy), ve Slezsku (za léta 1870—1913) 0·20⁰/₀₀ na šestém místě, na Moravě 0·18⁰/₀₀ a na sedmém místě. Češi mají i ve Spojených státech severoamerických ze všech přistěhovalců největší sebevražednost, takže možno souditi na okolnost, že nápadný sklon k sebevraždě je snad známkou naší národní povahy.

Srovnání sebevražednosti ve vojsku se sebevražedností civilního obyvatelstva nabádá ke krajní opatrnosti, se zřením na závěrečné dedukce, neboť vojenská správa má možnost zachytiti každý případ sebevraždy, takže údaje o ní jsou spolehlivé, kdežto v civilním obyvatelstvu z mnohých důvodů příčina smrti zůstává někdy utajena a tím jsou po většině statistiky o sebevraždách v civilním obyvatelstvu neúplné; tímto způsobem také jeví se tak velký rozdíl proti statistickým údajům vojenským.

Velké rozdíly v počtu sebevražd v armádách různých států jednak mezi sebou, jednak v počtu k civilnímu obyvatelstvu staly se předmětem mnohých vědeckých badání lékařů, sociologů, právníků a j., kteří hleděli hypotézami dopátrati se hlavních příčin těchto rozdílů jednotlivých národů.

Má-li již srovnávání sebevražednosti ve vojsku a v civilním obyvatelstvu naléztí do jisté míry souvislosti, je nezbytno uvážiti některé okolnosti.

Vojsko, nehledíc ke gázištům jako vojenským osobám z povolání, tvoří zvláštní skupinu obyvatelstva, která je charakterisována věkem, pohlavím a rodinným poměrem, a je přesně ohraničena těmito známkami vzhledem k ostatnímu obyvatelstvu.

Snad ve všech státech je sebevražednost u mužů mnohem větší nežli u žen.

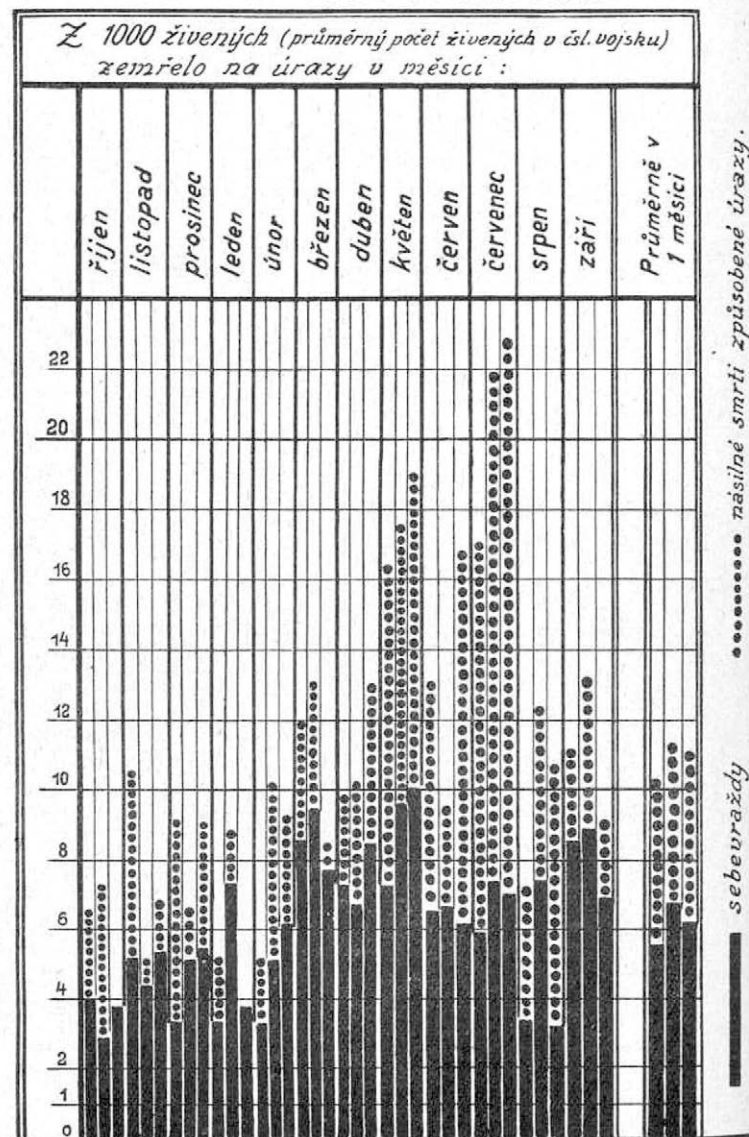
Podle zpráv St. Ú. St. zemřelo v roce 1923 na sebevraždu z 1000:

	v Čechách	na Moravě	ve Slezsku	na Slovensku	v Podkarpatské Rusi	v Čsl. republice
mužů	33·7	26·6	23·3	13·1	6·3	24·8
žen	13·6	8·2	5·7	4·3	0·6	9·1

Diagram č. 2.

Smrtelné úrazy v čsl. vojsku podle měsíců.

(První kolmý sloupec každého měsíce a průměru značí rok 1921/22, druhé sloupec 1922/23 a třetí rok 1923/24.)

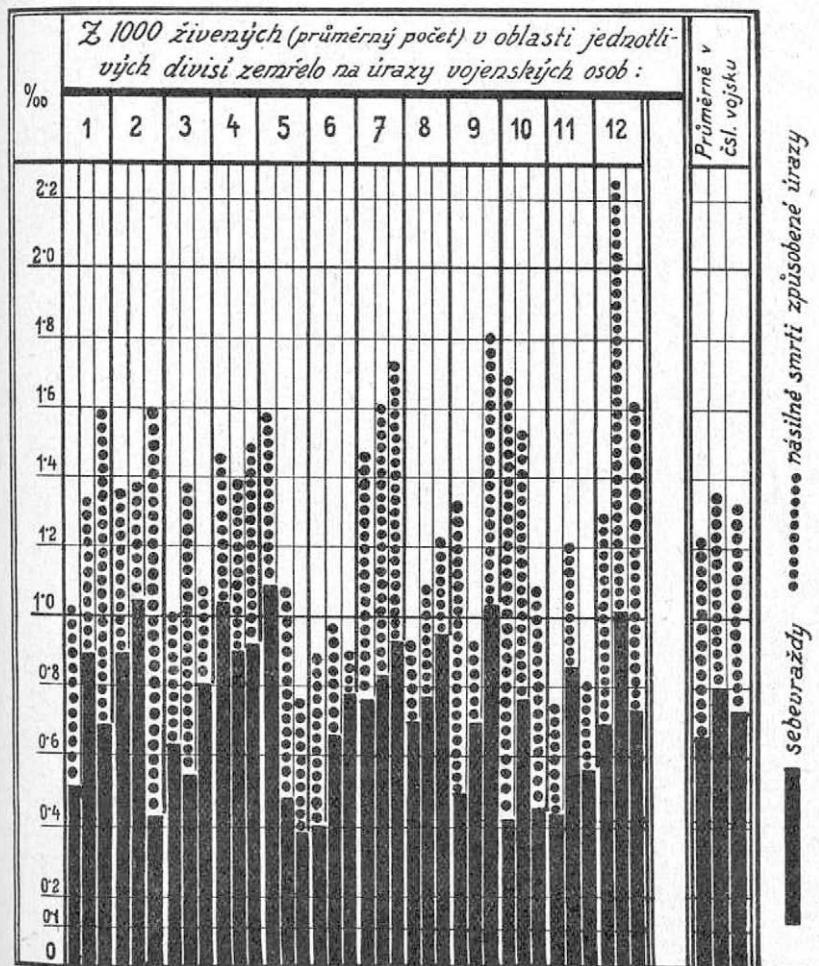

Z této tabulky je zjevná 3—6násobná sebevražednost mužů nad ženami. Vezmeme-li ještě v úvahu věk, 20—24 let, ve kterém jest ¹⁰naši branné moci a ve kterém povstávají t. ř. životní krise změ-

Diagram č. 4.

Smrtelné úrazy v čsl. vojsku podle jednotlivých divísi.

(První kolmý sloupec každé divise a průměru značí rok 1921/22, druhý sloupec rok 1922/23 a třetí rok 1923/24.)

nami trvalého bydliště a počínajícími starostmi o vlastní životní existenci, kteréžto okolnosti podporují sebevražednou náladu mladých lidí, u nichž lze pozorovati zvláštní sklon k sebevraždě, dospějíme již k částečnému důsledku, že ne vojenské prostředí samo, nýbrž i jiné okolnosti jsou příčinou poměrně častých sebevražd ve vojsku.

Vedle těchto demografických činitelů má nemalý a často rozhodující vliv na sebevražednost ve vojsku spolehlivost sebevražedného prostředí.

Nejčastějším a nejjistějším sebevražedným prostředkem ve vojsku je střelná zbraň, na kterou skončilo v našem vojsku smrtí 77,25% vojenských sebevrahů. Civilní obyvatelstvo nemá za žádných okolností po ruce tak účinných smrticích prostředků jako vojenské osoby a tím také nekončí u nich tak zhusta sebevražedné pokusy smrtí.

Ze zkušenosti je známo, že skoro každý případ sebevraždy ve vojsku u nás bývá různými činiteli připisován na vrub tuhé vojenské kázně a pravidelně bývají nadřizení vojenského sebevraha pokládáni za vinníky jeho smrti. Speciálně vojenské vlivy (změna způsobu života, pobyt v cizím kraji, nezvyklá tělesná a duševní námaha) přispívají také v mnohých případech k uplatnění se vlivů sebevražedných. Než ani kázeň, ani vojenské vlivy nemohou v naší branné moci býti rozhodujícími faktory při střídém a nestranném posuzování příčin vojenských sebevražd; hlavní činitele nutno hledati v okruhu demografie a v prostředí, které nesouvisí přímo s vojenskou službou.

Větší sebevražednost v naší branné moci nežli v civilním obyvatelstvu není zjev ojedinělý, vyskytuje se skoro ve všech státech ve větší neb menší míře a máme-li na mysli armádu jako obranu státu proti každému nepříteli, musí býti tato držena v demokratické kázni na výši doby i přes částečné oběti na lidech, kterým vrozená náklonnost k sebevraždě, mnohdy malicherné důvody a ne dobře uvědoměná povinnost k vlasti vhání smrticí zbraň do ruky.

Smrtné úrazy v čsl. vojskě podle zbraní a služeb.

(První kolmý sloupec jednoty zbraní, služeb a průměru
značí rok 1921/22, druhý sloupec rok 1923/24.)

